

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-100>

УДК 330:322

Сучасний стан та перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств в Україні

Суханова А.В.кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул
Університету державної фіскальної служби України**Котик Б.Ю.**студентка
Університету державної фіскальної служби України

Стаття присвячена особливостям розвитку інвестиційної діяльності підприємств в Україні. Проаналізовано сучасний стан інвестиційної діяльності країни. Окреслено основні ризики, з якими зіштовхуються підприємства в процесі інвестиційної діяльності. Запропоновано напрями вдосконалення інвестиційної діяльності для ефективного функціонування підприємств в Україні.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, підприємство, прямі іноземні інвестиції, капітальні інвестиції, структура, привабливість.

Суханова А.В., Котик Б.Ю. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Статья посвящена особенностям развития инвестиционной деятельности предприятий в Украине. Проанализировано современное состояние инвестиционной деятельности страны. Определены основные риски, с которыми сталкиваются предприятия в процессе инвестиционной деятельности. Предложены направления совершенствования инвестиционной деятельности для эффективного функционирования предприятий в Украине.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, предприятие, прямые иностранные инвестиции, капитальные инвестиции, структура, привлекательность.

Sukhanova A.V., Kotyk B.Yu. CURRENT STATE AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT OF INVESTMENT ACTIVITIES OF ENTERPRISES IN UKRAINE

The article is devoted to peculiarities of development of investment activity of enterprises in Ukraine. The current state of investment activity of the country is analyzed. The main risks faced by enterprises in the process of investment activity are outlined and the directions of improvement of investment activity for the effective functioning of enterprises in Ukraine are proposed.

Keywords: investment activity, enterprise, direct foreign investments, capital investments, structure, attractiveness.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Для ефективного функціонування підприємства та економіки України загальним важливим є підвищення інвестиційної активності інвесторів у країні, оскільки саме збільшення інвестиційних ресурсів допомагає підприємству та економіці все більше розвиватися й процвітати. Саме інвестиції формують одну зі складових, які визначають конкретні позиції країни на світовому ринку. Інвестиційна ситуація в Україні є нестабільною та характеризується відсутністю достатнього обсягу інвестицій, що спричинено несприятливим інвестиційним кліматом в Україні, тому актуальною проблемою зали-

шається дослідження стану та перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем інвестиційної діяльності підприємств в Україні займалось багато науковців, зокрема Н. Бульбах, А. Гальчинський, А. Дука, М. Кондратьєв, О. Очеретько, П. Петров, Г. Савицька, І. Спільник, Т. Ткаченко, А. Федоренко, В. Шевчук, Б. Щукін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на значний внесок вищезазначених науковців, інвестиційна діяльність підприємств в Україні потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз інвестиційної діяльності підприємств в Україні, розкриття основних проблем та обґрунтування напрямів активізації інвестиційної діяльності підприємств країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна діяльність посідає значне місце в розвитку та ефективному функціонуванні підприємств, адже саме інвестиції забезпечують розширення підприємницької діяльності та освоєння нових галузей бізнесу й технологій. Від кількості капіталовкладень залежить розквіт власного виробництва підприємства та розвиток економіки загалом. Без належного інвестування досить важко розраховувати на ефективне функціонування виробництва.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» [1] інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний та екологічний ефект.

Для аналізу сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні варто зосередитись на показниках, що її характеризують. Перш за все важливе місце відводиться такому показнику, як обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку країни (рис. 1).

За даними рис. 1 можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду обсяг прямих іноземних інвестицій значно скоротився, а саме на 24,3% (12,6 млрд. дол. США). Основними причинами такого зменшення інвестицій можна вважати антитерористичні дії на Сході, нестабільність країни в еконо-

мічній та політичній сферах, а також значна корупція та відсутність належних реформ.

Найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій зафіксовано у 2014 р., а саме 53,7 млрд. дол. США, що порівняно з 2013 роком більше на 2 млрд. доларів США, тобто майже на 4%.

Найбільшими інвесторами в Україну є такі країни, як Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Австрія, Велика Британія, Франція.

Станом на 2017 рік найвагоміші обсяги прямих іноземних інвестицій були спрямовані до установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність (26,1%), а також підприємства промисловості (27,3%).

В Україні більшість інвестицій здійснюється в капітальній формі, тому проаналізуємо, як змінилась кількість капітальних інвестицій в країні протягом 5 років (рис. 2).

Як видно з даних рис. 2, обсяг капітальних інвестицій протягом 2013–2017 рр. збільшився на 145,1 млрд. дол. США, або на 35,2%. Найбільший обсяг спостерігається у 2017 р., а саме 412,8 млрд. дол. США.

Аналіз структури капітальних інвестицій є свідченням перспективності напрямів їх вкладення. Об'єктами такого аналізу можуть бути [3, с. 81]:

- виробнича (галузева) структура капітальних вкладень підприємства, яка характеризує перспективи його майбутньої галузевої диверсифікації;
- технологічна структура капітальних вкладень, тобто співвідношення витрат на будівельно-вантажні роботи (пасивна частина капітальних вкладень) та придбання обладнання, машин, інструментів (активна частина);
- відтворювальна структура капітальних вкладень; співвідношення вкладень в нове

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україні протягом 2013–2017 рр., млрд. дол. США [2]

Рис. 2. Капітальні інвестиції в Україні протягом 2013–2017 рр., млрд. дол. США [2]

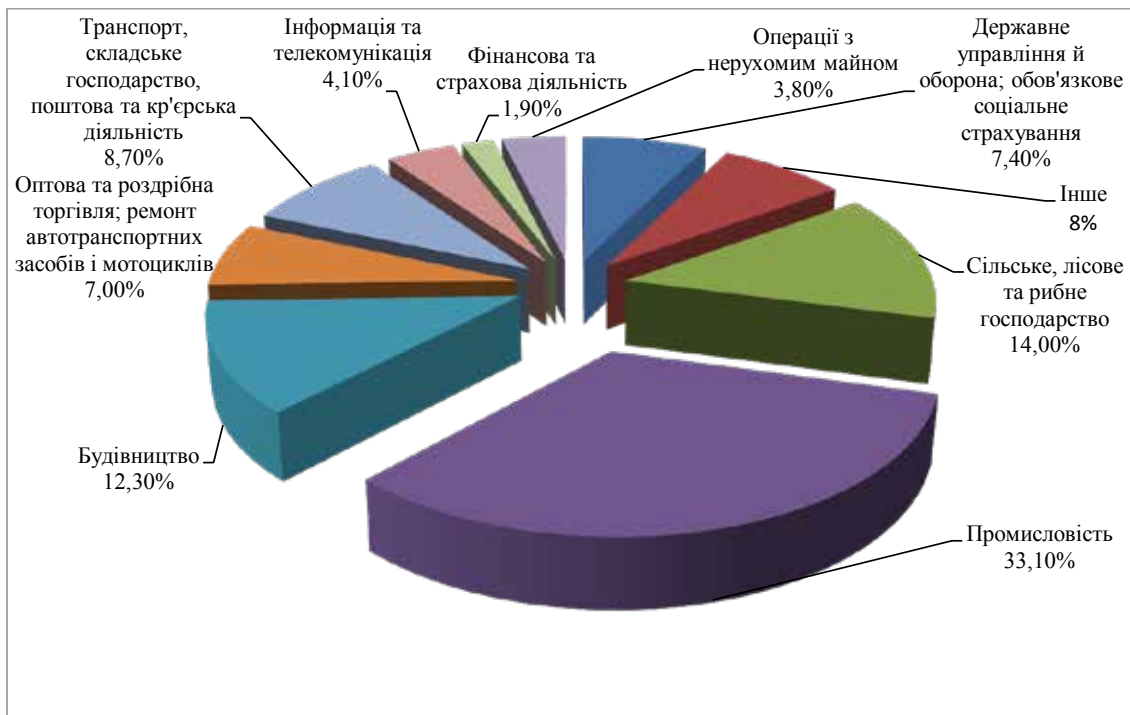

Рис. 3. Розподіл освоєних капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності (% до загального обсягу) у 2017 р. [2]

будівництво, розширення діючих потужностей, технологічне переозброєння та реконструкцію.

Провідними сферами економічної діяльності за обсягами освоєння капітальних інвестицій у 2017 р. залишаються промисловість (33,1%), будівництво (12,3%), сільське, лісове та рибне господарство (14,0%), інформація та телекомунікації (4,1%), оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів

і мотоциклів (7,0%), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (8,7%), державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування (7,4%) (рис. 3).

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у 2017 р. освоєно 69,9% капіталовкладень.

Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 5,3%.

За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 12,7% капітальних інвестицій. Частка коштів іноземних інвесторів становила 1,4% усіх капіталовкладень, частка коштів населення на будівництво житла – 7,8%. Інші джерела фінансування складають 2,9% (рис. 4).

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не перебуває осторонь світових процесів, є досить інтегрованою у світове господарство, а порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

В рейтингу “Doing Business 2018” Україна піднялась на 4 пункти, зайнявши 76 позицію зі 190 країн світу [2].

Основними формами ризику, з якими може зіштовхнутися підприємство в процесі здійснення інвестиційної діяльності, є [4, с. 47]:

- кредитний ризик, що полягає у загрозі наявності фінансових проблем у державного органу або організації, котра емітувала цінні папери, пов'язаних з неможливістю виплати відсотків або погашення самої позики;

- реінвестиційний ризик, що передбачає ймовірність втрати частини інвестованих коштів в процесі реінвестування;

- концентраційний ризик, тобто ймовірність втрати всього обсягу вкладених коштів в одну форму інвестицій (наявність концентраційного ризику змушує диверсифікувати наявні інвестиції задля зменшення ризику);

- ризик ліквідності, що полягає в неспроможності реалізувати власні інвестиції за бажаною ціною, що змушує утримувача цих інвестицій знизити їх ціну, що веде до втрати власного доходу;

- інфляційний ризик, що пов'язаний з падінням купівельної спроможності грошей, що є прямим наслідком інфляції, тобто вартість інвестицій відмінна від наявного рівня інфляції.

Основними напрямками вдосконалення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів повинні стати [5, с. 29]:

- послідовне зниження тиску на інвесторів та відсутність диверсифікованих джерел інвестицій, нерівномірність їх розподілу між регіонами;

- створення дієвих механізмів управління інвестиційною діяльністю;

- реструктуризація економіки, пріоритетне залучення інвестицій у галузі, що особливо потребують капіталовкладень;

- мотивація суб'єктів господарювання стосовно довгострокових вкладень, а також населення щодо вкладення коштів в розвиток економіки, а не на споживання;

- стимулювання реінвестування;

- вдосконалення інвестиційного законодавства та забезпечення його стабільності;

- забезпечення гарантій інвесторам;

- відповідність витрачання інвестиційних ресурсів їх надходженню.

Висновки з цього дослідження. Інвестиційна діяльність є досить важливою складовою розвитку підприємства та економіки України загалом. Проте сьогодні інвестицій-

Рис. 4. Розподіл капітальних інвестицій за джерелами фінансування, % у 2017 р. [2]

ний клімат у країні є не досить сприятливим для іноземних інвесторів, що стримує нові потоки іноземних капіталовкладень.

Для того щоби збільшити інвестиції в підприємницьку діяльність, необхідно:

– вдосконалити нормативно-правову базу, яка б чітко визначала права інвесторів та давала їм можливість вільно вкладати вільні кошти в підприємства України;

– створити освітні центри, які б навчали та інформували громадян України щодо інвестиційної діяльності, а також надавали приклади щодо залучення іноземних інвесторів;

– запозичити міжнародний досвід щодо інвестиційної діяльності підприємств.

Вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні позитивно вплине на розвиток підприємств та економіки України загалом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
3. Спільник І. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства за даними фінансової звітності. Економічний аналіз. 2013. № 2. С. 78–87.
4. Ткаченко Т., Шевчук Н., Гончарук І. Напрямки оптимізації інвестиційної діяльності підприємства. Агросвіт. 2017. № 7. С. 45–48.
5. Очердько О. Перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України. Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. 2016. № 4. С. 24–31.
6. Суханова А. Інвестиційна діяльність підприємств в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 17.

REFERENCES:

1. About investment activity: Law of Ukraine 18.09.1991 No. 1560-XII [Electronic resource]. – Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Official site of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.me.gov.ua>.
3. Spilnyk I.V. Analysis of the investment activity of the enterprise according to the financial reporting / I.V. Spilnyk // Economic analysis. – 2013. – No. 2. – P. 78–87.
4. Tkachenko T.P. Directions of optimization of investment activity of the enterprise / T.P. Tkachenko, N.A. Shevchuk, I.V. Goncharuk // Agrosvit. – 2017 – № 7. – P. 45–48.
5. Ocheredco O.O. Perspectives of development of investment activity of Ukrainian enterprises / O.O. Ocherdco // Manager. Bulletin of the Donetsk State University of Management. – 2016. – No. 4. – P. 24–31.
6. Sukhanova A.V. Investment activity of enterprises in Ukraine / A.V. Sukhanova // Global and national problems of the economy. – 2017. – № 17.